

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.05051 Міжнародні економічні відносини
за освітньою програмою
«Міжнародна економіка»

на тему:

**НА ТЕМУ: «ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ
ВАНТАЖОПЕРЕВЕЗЕНЬ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ (НА ПРИКЛАДІ
ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ)»**

Виконавець:

студентка ЦЗФН , гр. 4зф7

Воронежцева Олена Сергіївна _____

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Коваленко Вікторія Володимирівна _____

ОДЕСА – 2021

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Процес інтеграції України до світової економічної системи веде до зростання обсягу товарних операцій з іншими країнами світу. З огляду на це рівень розвитку транспортної системи держави є однією з найважливіших ознак технологічного прогресу і конкурентоспроможності та стає засобом для ефективного входження у світове співтовариство і зайняття в ньому місця, що відповідає рівню високорозвиненої держави.

Крім того, геополітичне розташування України дозволяє успішно використовувати внутрішні транспортні мережі для транзиту товарів між державами Європи, Азії і Близького Сходу. Вигідне, з позицій транзитних перевезень, положення України, розташованої на перехресті торговельних шляхів – одна з суттєвих рис привабливості національного ринку для зарубіжних інвесторів і виробників, а прямі водні морські сполучення з іншими країнами підкреслюють виняткову важливість розвитку транспортування вантажів через морські торговельні порти. Одночасно перевезення вантажів морським шляхом дозволяє виробникам досягти значної економії на транспортних витратах, зберігаючи при цьому велике різноманіття вантажів, перевозити грузи практично до будь якої країни світу, використовуючи розвинену систему українських портів. Це свідчить про об'єктивну необхідність розвитку інтеграційних процесів шляхом удосконалення діяльності морських торговельних портів як гарантів забезпечення транспортного сполучення.

Комплексний підхід до визначення особливостей та удосконалення діяльності портів знаходить відображення у дослідженнях багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених: Степанець І.А., Кобзева Т.Я., Кочетов А.А., Дем'янченко А. Г., Гумерова Т.С., Булько Є.А. та інших. Однак у динамічних умовах, в яких проходить розвиток світового ринку у портовій сфері, питання удосконалення діяльності міжнародного оброблення та перевезення вантажів морським транспортом залишається актуальним.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Метою дослідження є на основі аналізу ефективності міжнародних перевезень вантажів морським транспортом Одеського регіону розробити рекомендації щодо її підвищення.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- дослідити поняття та особливості міжнародних вантажних перевезень морським транспортом;
- узагальнити чинники, що впливають на міжнародні перевезення вантажів морським транспортом;
- узагальнити методи оцінювання міжнародних перевезень вантажів морським транспортом;
- надати характеристика галузі послуг міжнародного оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону;
- здійснити аналіз показників діяльності з міжнародного перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону;
- проаналізувати чинники впливу на міжнародні перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону;

- запропонувати шляхи підвищення ефективності міжнародного оброблення та перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону.

Об'єктом дослідження є ефективність міжнародних перевезень вантажів морським транспортом Одеського регіону.

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичні рішення щодо підвищення ефективності міжнародних перевезень вантажів морським транспортом Одеського регіону.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення економічної науки та праці вчених-економістів в галузі міжнародних перевезень вантажів морським транспортом. При написанні роботи використано загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення та синтезу, порівняльного, статистичного аналізу, SWOT-аналіз. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Для написання роботи проаналізовано монографічна та наукова література, Інтернет-джерела, статистична інформація Державної служби статистики України та Міністерства економіки, Адміністрації морських портів України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (31 найменування). Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Робота містить 8 таблиць, 16 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ» розглянуто теоретичні аспекти дослідження міжнародних перевезень вантажів морським транспортом, досліджено їх поняття та особливості. Проведено узагальнення чинників, що впливають на ефективність міжнародного перевезення вантажів морським транспортом; проведено дослідження методів її визначення.

У другому розділі «АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ» Надано характеристику міжнародних перевезень вантажів Одеського регіону. Проаналізовано чинники, що впливають на міжнародні перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону.

У третьому розділі «ЗАХОДИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ВАНТАЖІВ МОРСЬКИМ ТРАНСПОРТОМ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ» запропоновано напрями підвищення ефективності міжнародних перевезень вантажів морським транспортом.

ВИСНОВКИ

Таким чином, після проведеного в кваліфікаційній роботі бакалавра дослідження можна дійти наступних висновків:

1. Під міжнародним перевезенням вантажів розуміється перевезення вантажів між двома і більше державами, що виконується на умовах, які встановлені укладеними цими державами міжнародними угодами. Міжнародні морські вантажоперевезення — переміщення вантажів при яких перевізники надають власникам вантажу транспортні послуги, що є специфічним товаром міжнародної торгівлі. Міжнародні транспортні послуги продаються і купуються на міжнародних транспортних ринках.
2. Вчені в галузі економіки міжнародного транспорту мають різні підходи до визначення набору чинників, що впливають на міжнародні перевезення вантажів, загальний підхід полягає у тому, що видокремлюють: чинники зовнішнього середовища непрямого впливу та чинники зовнішнього середовища прямого впливу. Головний внутрішній чинник – тариф, на формування якого впливає відстань між вихідним і кінцевим пунктом; маса і габарити переміщуваних предметів, речовин, виробів; вантажопідйомність морського вантажоперевезного транспорту; загальна відстань, на яке транспортують вантаж.
3. Головними показниками, що дозволяють зробити висновки відносно міжнародних перевезень для такого виду транспорту є техніко–експлуатаційні характеристики. Серед порівняльних показників здійснення транспортних операцій зазвичай виокремлюють вартісні витрати. Більшість економістів рекомендує враховувати такі показники як: час; економічний ефект; вантажопотік; пошкодження і втрати вантажу; технічна швидкість; час простою; вантажопідйомність; відстань; собівартість перевезення.
4. Одеський регіон відзначається надзвичайно сприятливим транспортно-географічним положенням, що зумовило провідну роль транспорту у його розвитку. Транспортний комплекс є однією з пріоритетних сфер господарства, з його пов'язують економічне зростання як регіону, так і країни. Лідерами за обсягом перевалки вантажів у 2019 році в Одеській області традиційно є три порти: Південний – 53,9 млн тонн (+ 26,1%), Чорноморськ – 26,2 млн тонн (+21,4%), Одеса – 25,3 млн тонн (+16,8%).
5. За 12 місяців 2019 року на причалах портових операторів морського порту Південний було оброблено 53 млн 863 тис. тонн, що на 26,1 % перевищує показник за аналогічний період 2018 року та є абсолютним рекордом вантажообігу за 41 рік існування порту. У номенклатурі вантажів переважає продукція ГМК і АПК. Так, за звітний період було оброблено 26806,9 тис. тонн залізної руди, 4329,6 тис. тонн вугілля, зерна — 10998,2 тис. тонн. Обробка контейнерів у порту за звітний період збільшилась на 75% і склала 218 661 TEU (21% контейнерної вантажообробки України). ДП «Морський торговельний порт (МТП) «Южний» в 2019 році досягло максимального річного обсягу вантажоперевалки за 41-річну історію підприємства – 15,153 млн т. Плановий річний показник вантажообігу перевиконаний на 29,7%, або на 3,478 млн тонн, обсяг вантажоперевалки 2018 року перевищено на 23%, або на 2,841 млн т. Зростання вантажообігу в порівнянні з 2018 роком значною мірою

пов'язане зі збільшенням перевалки (+ 14,7 %) експортних вантажів – близько 9,9 млн тонн. Зокрема, підприємство опрацювало майже на чверть більшу кількість суден із рудою – 8,9 млн тонн.

6. Через причали Одеського порту в січні-грудні 2019 року перевантажено 25,343 млн т. вантажів, що становить 116,8% до результату аналогічного періоду минулого року.

7. Вантажообіг морського порту Чорноморськ за 12 місяців 2019 року склав 26 млн 153 тис. тонн, що на 21,4% або на 4 млн 617 тис. тонн більше ніж у минулому році. Це найкращий результат вантажообігу порту за всю історію незалежної України. Експортних вантажів у січні-грудні перероблено 20 млн 114 тис. тонн (на 22% більше показників 2018 року), імпорتنих – 4 млн 798 тис. тонн (+14,2% до показників минулого року), транзитних – 1 млн 014 тис. тонн (+26% до показників 2018-го), каботажних – 227 тис. тонн (збільшення показників майже у 4,5 рази).

8. Стрімкий розвиток портового господарства в умовах жорсткої конкуренції можливий лише в разі тісної співпраці порту із державою і залучення інвестицій у розвиток порту для досягнення максимальної ефективності. Отже, основні напрямки розвитку вантажних порту мають відповідати перспективам збільшення вантажопотоків, виходити з економічних інтересів держави, порту та регіонів розташування.

9. Метою є визначення концептуальних засад формування державної політики планування та розвитку портової галузі, спрямованих на збільшення вантажообігу в морських портах, забезпечення потреб зовнішньої торгівлі країни у якісних морських перевезеннях, підвищення ефективності використання наявних потужностей в морських портах та збалансований розвиток нових із достатньою пропускною спроможністю наземної інфраструктури, покращення сервісу в морських портах та забезпечення оптимальної логістики вантажів. Для досягнення цієї мети будуть реалізовані стратегічні цілі за такими пріоритетними напрямками: Пріоритетний напрям 1. Збалансований розвиток та ефективне використання портових потужностей на інноваційній основі. Пріоритетний напрям 2. Забезпечення конкурентоздатної логістики та покращення сервісу в морських портах. Пріоритетний напрям 3. Оптимізація системи управління галузі морських портів.

10. Світовий досвід показує, що концепція кластеризації в рамках транскордонного співробітництва особливо добре підходить для морського бізнесу, для регіонів з розвиненою морською транспортно-логістичною системою, портовими взаємозв'язками. Створення морських кластерів дозволить уникнути внутрішньої конкуренції (між портами та підприємствами Одеської області) за рахунок ефективного вантажорозподілу та впровадження науково-обґрунтованої системи спеціалізації портів та інших підприємств кластеру.

АНОТАЦІЯ

Воронежцева О.С., «Підвищення ефективності міжнародних вантажоперевезень морським транспортом (на прикладі Одеського регіону)». Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 6.05051 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою

програмою «Міжнародна економіка», - Одеський національний економічний університет – Одеса, 2021 рік.

Кваліфікаційна робота бакалавра складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження виступає ефективність міжнародних перевезень вантажів морським транспортом Одеського регіону.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти дослідження міжнародних перевезень вантажів морським транспортом, досліджено їх поняття та особливості. Проведено узагальнення чинників, що впливають на ефективність міжнародного перевезення вантажів морським транспортом; проведено дослідження методів її визначення. Надано характеристику міжнародних перевезень вантажів Одеського регіону. Проаналізовано чинники, що впливають на міжнародні перевезення вантажів морським транспортом Одеського регіону. Запропоновано напрями підвищення ефективності міжнародних перевезень вантажів морським транспортом.

Ключові слова: морський транспорт, міжнародні вантажні перевезення, система контролю та моніторингу морських вантажоперевезень, показники діяльності у міжнародних вантажних перевезеннях морем, фактори міжнародних морських вантажних перевезень, підвищення ефективності морських вантажоперевезень.

ANNOTATION

Voronezhseva O.S., "Improving the efficiency of international freight transport by sea (on the example of the Odessa region)". Qualifying work for a bachelor's degree in specialty 6.05051 "International Economic Relations" in the educational program "International Economics" - Odessa National University of Economics - Odessa, 2021.

The bachelor's thesis consists of three sections. The object of the study is the efficiency of international transportation of goods by sea in the Odessa region.

The paper considers the theoretical aspects of the study of international freight transport by sea, their concepts and features are studied. The generalization of the factors influencing efficiency of the international transportation of cargoes by sea is carried out; a study of methods for its determination. The characteristic of the international transportations of cargoes of the Odessa region is given. The factors influencing the international transportation of goods by sea in the Odessa region are analyzed. The directions of increase of efficiency of international transportations of cargoes by sea transport of the Odessa region are offered.

Key words: Key words: sea transport, international freight transport, system of control and monitoring of sea freight transport, indicators of activity in international freight transport by sea, factors of international sea freight transport, increase of efficiency of sea freight transport.